

НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ НАДАННЯ ТА ПРИПИНЕННЯ СТАТУСУ БІЖЕНЦЯ

У статті досліджено нормативно-правове регулювання надання та припинення статусу біженця в Україні. Визначено, що основним нормативно-правовим актом, яким врегульовуються загальні положення, терміни, порядок визнання та втрати/припинення особою статусу біженця, повноваження суб'єктів адміністративно-правового забезпечення статусу біженця тощо, є Закон України від 08.07.2011 р. № 3671-VI «Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту». Але є чимало нормативних актів, які тим чи іншим чином стосуються процедури визнання та втрати/припинення особою статусу біженця, суб'єктів адміністративно-правового забезпечення статусу біженця, які потребують дослідження та класифікації. Обґрунтовано, що нормативно-правові акти класифікують за багатьма критеріями, найчастіше за юридичною силою, суб'єктністю, напрямом правового регулювання. На підставі аналізу нормативно-правового регулювання надання та припинення статусу біженця визначено, що нормативно-правове регулювання статусу біженця являє собою сукупність нормативно-правових актів, розроблених та прийнятих державою з метою врегулювання процедури надання та припинення такого статусу. Запропоновано класифікувати нормативно-правові акти, якими врегульовується адміністративно-правове забезпечення надання та припинення статусу біженця, за юридичною силою на закони та підзаконні акти, а залежно від напрямку правового регулювання – на ті, що закріплюють повноваження суб'єктів адміністративно-правового забезпечення статусу біженців із надання та припинення такого статусу, та ті, що закріплюють вимоги до процедури надання та припинення статусу біженця. Залежно від спрямування заходів, що здійснюються суб'єктами адміністративно-правового забезпечення статусу біженців, доцільний поділ на нормативно-правові акти, спрямовані на врегулювання процедури надання статусу біженця, спрямовані на врегулювання процедури припинення статусу біженця та спрямовані на врегулювання окремих стадій процедур надання та припинення статусу біженця. Залежно від суб'єкта видання нормативно-правові акти поділяють на такі, що приймаються суб'єктами, які безпосередньо впливають на адміністративно-правове забезпечення статусу біженця, та акти, що приймаються суб'єктами, які опосередковано впливають на адміністративно-правове забезпечення статусу біженця, а залежно від кількості суб'єктів видання – на прийняті одноособово чи спільно.

Ключові слова: біженець, правовий статус, правові акти, адміністративно-правове забезпечення, правове регулювання, надання статусу.

The article examines the legal regulation of granting and termination of refugee status in Ukraine. It is determined that the main normative legal act that regulates the general provisions, terms, procedure for recognition and loss / termination of a refugee status person, authority of subjects of administrative and legal support of refugee status, etc., is the Law of Ukraine dated 08.07.2011 No. 3671-VI "About refugees and persons in need of additional or temporary protection". However, there are many regulations that in one way or another relate to procedures for recognizing and losing / terminating a refugee person, as well as subjects of administrative and legal support for refugee status, who need research and classification. It is substantiated that normative legal acts are classified by many criteria, most often by legal force, subjectivity, direction of legal

regulation. Based on the analysis of the legal regulation of granting and termination of refugee status, it is determined that the legal regulation of refugee status is a set of legal acts developed and adopted by the state in order to regulate the procedure of granting and termination of such status. It is proposed to classify normative legal acts that regulate administrative and legal support of granting and termination of refugee status by legal force into laws and by-laws; and, depending on the direction of the legal regulation, those enshrining the powers of the subjects of administrative and legal support of refugee status for granting and termination of such status, and those fixing the requirements for the procedure of granting and termination of refugee status. Depending on the direction of the measures undertaken by the subjects of administrative and legal support for refugee status, it is advisable to separate legal acts aimed at regulating the procedure for granting refugee status, aimed at regulating the procedure of termination of refugee status and aimed at regulating certain stages of procedures for granting and termination of status. refugee. Depending on the issuing entity, legal acts are divided into those adopted by entities that directly affect the refugee's administrative and legal status, and those adopted by entities that indirectly affect the refugee's administrative status and depending on the number of subjects, the editions were accepted individually or jointly.

Key words: *refugee, legal status, legal acts, administrative and legal support, legal regulation, status granting.*

Вступ. Україна на сучасному етапі прагне спрямовувати діяльність держави на забезпечення прав людини, визнання її життя, здоров'я, честі та гідності найвищою соціальною цінністю. Серед напрямів державної політики в цій сфері є забезпечення прав та законних інтересів такої категорії осіб, як біженці. Оскільки біженець вимушений покинути свою країну внаслідок цілком обґрунтованих побоювань стати жертвою переслідувань, зазвичай він перебуває в уразливому становищі, бо не може скористатися ні захистом своєї країни (власна країна загрожує йому переслідуванням), ні захистом іншої країни (країни-притулку), внаслідок чого особа стикається з великою кількістю проблем – від порушення прав людини до фізичної небезпеки, експлуатації, жорстокого поводження тощо. Особливо гострою для таких осіб є постійна загроза депортації, а отже, питання належного правового регулювання надання та припинення статусу біженця є вкрай важливими.

В Україні розвиток нормативно-правового регулювання надання та припинення статусу біженця розпочався в 1992 р., із прийняттям постанови Кабінету Міністрів України від 08.07.1992 р. № 378 «Про затвердження Тимчасового положення про порядок визначення статусу біженців з Республіки Молдова і надання їм допомоги» [1]. Після цієї першої (і не зовсім вдалої спроби) законодавець продовжив приймати нормативні акти, спрямовані на надання та припинення статусу біженця – це і Закон України від 24.12.1993 р. № 3818-XII «Про біженців» [2], і Положення про порядок оформлення надання статусу біженця, затвержене Наказом Міністра України у справах національностей, міграції та культур від 21.06.1995 р. № 20 [3], і Закон України від 21.06.2001 р. № 2557-III «Про біженців» [4], і, зрештою, Закон України від 08.07.2011 р. № 3671-VI «Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту» (далі – Закон № 3671-VI) [5].

Проте Закон № 3671-VI – не єдиний нормативний акт, спрямований на врегулювання надання та припинення статусу біженця. З того часу розроблено та прийнято цілу низку нормативних актів, сфера регулювання яких спрямовувалася на ці самі відносини.

Питання нормативно-правового регулювання надання та припинення статусу біженця розглядали у роботах Ю.В. Тодика [6, с. 68], С.Г. Волкова [7], Р.О. Хоменець [8, с. 67–69], Ю.М. Тодика, О.Ю. Тодика [9, с. 234], О.Н. Поворозник [10, с. 153–158], Л.П. Пастухова, А.Г. Шуміленко [11, с. 192–199], О.В. Кузьменко [12, с. 108], С.Ф. Константинов [13, с. 18], І.І. Ковалишин [14, с. 38–42], Н.М. Грабар [15, с. 12] та інші, проте з огляду на суттєве оновлення законодавства, їх роботи частково втратили свою актуальність.

Постановка завдання. Метою статті є дослідження нормативно-правового регулювання надання та припинення статусу біженця в Україні та його класифікація.

Результати дослідження. Основним нормативно-правовим актом, яким врегульовуються загальні положення, терміни, порядок визнання та втрати/припинення особою статусу біженця, повноваження суб'єктів адміністративно-правового забезпечення статусу біженця тощо,

є Закон № 3671-VI [5], але нормативне регулювання надання та припинення статусу біженця цим законом не обмежується. Є чимало нормативних актів, які тим чи іншим чином стосуються процедури визнання та втрати/припинення особою статусу біженця, суб'єктів адміністративно-правового забезпечення статусу біженця і тощо, а отже, подальше дослідження цих актів вимагає їх класифікації.

Нормативно-правові акти класифікують за багатьма критеріями, найчастіше за юридичною силою, суб'єктністю, напрямом правового регулювання тощо [16, с. 155].

Одним із найпоширеніших критеріїв класифікації є юридична сила, з огляду на яку нормативно-правові акти поділяють на закони та підзаконні акти. За таким критерієм, звичайно, можна класифікувати і нормативно-правове регулювання надання та припинення статусу біженця в Україні. Так, до законів і цій сфері належать Закон України № 3671-VI [5] та Закон України від 03.04.2003 р. № 661-IV «Про державну прикордонну службу України» [17]. До переліку підзаконних актів входять:

Указ Президента України від 13.08.2019 р. № 594/2019 «Питання спрощення набуття громадянства України іноземцями та особами без громадянства, які брали (беруть) участь у здійсненні заходів із забезпечення національної безпеки й оборони України, та громадянами Російської Федерації, які зазнали переслідувань через політичні переконання» [18];

Постанова Кабінету Міністрів України від 07.05.2014 р. № 154 «Про затвердження зразка бланка, технічного опису та Порядку оформлення, видачі, обміну, пересилання, вилучення, повернення державі, знищення проїзного документа біженця з безконтактним електронним носієм» [19];

Положення про посвідчення біженця, затвержене Постановою Кабінету Міністрів України від 14.03.2012 р. № 202, в якому закріплюються порядок та правові підстави видання такого посвідчення [20];

Положення про проїзний документ біженця, затвержене Постановою Кабінету Міністрів України від 14.02.2012 р. № 203, де закріплюються основні реквізити такого документа та порядок його видачі [21];

Положення про відділ прикордонної служби Державної прикордонної служби України, затвержене Наказом МВС України від 15.04.2016 р. № 311, в якому п. 13 передбачено повноваження таких відділів із прийняття заяв про визнання осіб біженцями [22] тощо.

Залежно від суб'єкта їх видання, нормативно-правові акти, якими врегульовується надання та припинення статусу біженця, можна класифікувати так:

1) ті, що приймаються суб'єктами, які безпосередньо впливають на надання та припинення статусу біженця:

Положення про пункти тимчасового розміщення біженців, яким закріплюються функції Державної міграційної служби України стосовно утримання пунктів тимчасового розміщення осіб, які подали заяви про визнання біженцями і щодо яких прийнято рішення про оформлення документів для вирішення питання щодо визнання біженцями, затвержене Наказом МВС України від 14.06.2018 р. № 503 [23];

Інструкція про порядок тримання затриманих осіб в органах (підрозділах) охорони державного кордону, затверджена Наказом МВС України від 30.03.2015 р. № 352, де закріплюється порядок дій підрозділу тимчасового тримання у випадках, коли затримані особи звертаються із заявами про визнання біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту [24];

2) ті, що приймаються суб'єктами, які опосередковано впливають на надання та припинення статусу біженця:

Інструкція про порядок прийняття Службою безпеки України рішень про заборону в'їзду в Україну іноземцям та особам без громадянства, затверджена Наказом СБУ від 01.06.2009 р. № 344 [25].

Залежно від кількості суб'єктів видання нормативно-правові акти, якими врегульовується надання та припинення статусу біженця, можна класифікувати так:

1) ті, що приймаються суб'єктами надання та припинення статусу біженця одноособово:

Наказ Державної міграційної служби України від 11.03.2013 р. № 48 «Про затвердження інформаційних і технологічних карток надання адміністративних послуг ДМС», яким визначається процедура отримання проїзного документа біженця [26];

3) ті, що приймаються суб'єктами надання та припинення статусу біженця спільно:

спільний наказ МВС, МЗС, СБУ, Міністерства соціальної політики, Міністерства освіти та науки, Служби зовнішньої розвідки від 29.04.2015 р. № 494/132/467/497/141/281, яким затверджена Методика аналізу ризиків із метою протидії нелегальній міграції [27], в якій визначається

порядок обміну статистичною та аналітичною інформацією щодо чисельності та громадянства іноземців та осіб без громадянства з країн міграційного ризику, що звернулися з клопотанням про отримання статусу біженця в Україні;

спільний наказ МВС, Адміністрації ДПС України, СБУ від 23.04.2012 р. № 353/271/150, яким затверджена Інструкція про примусове повернення і примусове видворення з України іноземців та осіб без громадянства [28];

спільний наказ МВС та СБУ від 22.01.2018 р. № 38/77, яким затверджена Інструкція про примусове повернення і примусове видворення з України іноземців та осіб без громадянства [29];

Вимоги до організації роботи з оформлення віз для в'їзду в Україну і транзитного проїзду через її територію, затверджені спільним наказом МЗС, МВС та СБУ від 30.10.2017 р. № 469/897/605 [30] тощо.

Залежно від напряму правового регулювання нормативно-правові акти у сфері, що розглядається, можна класифікувати як:

1) ті, що закріплюють повноваження суб'єктів надання та припинення статусу біженців із надання та припинення такого біженця:

Положення про Міністерство внутрішніх справ, затверджене Постановою Кабінету Міністрів України від 28.10.2015 р. № 878;

Положення про Державну міграційну службу України, затверджене Постановою Кабінету Міністрів України від 20.08.2014р. № 360 [31];

Закон України від 03.04.2003 р. № 661-IV «Про державну прикордонну службу України» [17];

Положення про відділ прикордонної служби Державної прикордонної служби України, затверджене Наказом МВС України від 15.04.2016 р. № 311 [22];

Положення про орган охорони державного кордону Державної прикордонної служби України, затверджене Наказом МВС України від 30.11.2018 р. № 971 [32], у п. 43 ст. 5 якого закріплюються повноваження ДПС України у випадках, передбачених законодавством України, безпосередньо організувати прийняття заяв про визнання осіб біженцями або особами, які потребують додаткового захисту, в порядку, визначеному Законом України «Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту»;

Інструкція про службу прикордонних нарядів Державної прикордонної служби України, затверджена Наказом МВС України від 19.10.2015 р. № 1261 [33], в якій передбачаються повноваження прикордонних нарядів Державної прикордонної служби України з контролю за дотриманням біженцями установлених правил перебування на її території та приймання заяв про визнання осіб біженцями;

2) ті, що закріплюють вимоги до процедури надання та припинення статусу біженця:

Правила розгляду заяв та оформлення документів, необхідних для вирішення питання про визнання біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту, втрату і позбавлення статусу біженця та додаткового захисту і скасування рішення про визнання особи біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту, затверджені Наказом МВС України від 07.09.2011 р. № 649, якими визначено процедуру розгляду заяв та оформлення документів, необхідних для вирішення питання про визнання біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту, втрату, позбавлення статусу біженця та додаткового захисту і скасування рішення про визнання особи біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту [34];

Порядок проведення підрозділами органів охорони державного кордону Державної прикордонної служби України процедури здійснення контролю другої лінії іноземців та осіб без громадянства під час в'їзду в Україну, затверджений Наказом МВС України від 14.05.2018 р. № 392, у ч. 2 ст. 3 якого визначаються правові підстави дій Державної прикордонної служби України в разі звернення особи із наміром бути визнаною біженцем в Україні [35].

Продовжити класифікацію нормативно-правового регулювання надання та припинення статусу біженця можна за критерієм спрямування заходів, що здійснюються його суб'єктами. Це нормативно-правові акти щодо заходів:

1) спрямованих на врегулювання процедури надання статусу біженця:

Правила розгляду заяв та оформлення документів, необхідних для вирішення питання про визнання біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту, втрату і позбавлення статусу біженця та додаткового захисту і скасування рішення про визнання особи біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту, затверджені Наказом МВС України від 07.09.2011 р. № 649 [34];

2) спрямованих на врегулювання процедури припинення статусу біженця:

Порядок провадження за заявами іноземців та осіб без громадянства про добровільне повернення, затверджений Постановою Кабінету Міністрів України від 07.03.2012 р. № 179 [36], в якому визначено процедуру розгляду територіальними органами ДМС заяв про добровільне повернення біженців, прийняття відповідних рішень та взаємодії з державними органами, органами місцевого самоврядування і громадськими організаціями з питань їх добровільного повернення, документування, забезпечення виїзду за межі України;

Інструкція про примусове повернення і примусове видворення з України іноземців та осіб без громадянства, затверджена Наказом МВС України від 22.01.2018 р. № 38/77, де визначено процедуру примусового повернення і примусового видворення осіб, яким не надано статус біженця або які позбавлені такого статусу [29];

3) спрямованих на врегулювання окремих стадій процедур надання та припинення статусу біженця:

Порядок ведення Єдиного державного демографічного реєстру та надання з нього інформації, взаємодії між уповноваженими суб'єктами, а також здійснення ідентифікації та верифікації, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 18.10.2017 р. № 784 [37], у п. 53 якого закріплюються заходи, що забезпечують ідентифікацію та верифікацію особи, яка звернулася із заявою про визнання її біженцем;

Інструкція про порядок фіксації біометричних даних (параметрів) іноземців та осіб без громадянства посадовими особами Державної міграційної служби України, її територіальних органів і територіальних підрозділів, затверджена Наказом МВС України від 23.11.2018 р. № 944 [38], в якій визначається порядок фіксації біометричних даних (параметрів) біженців Державної міграційної служби України, її територіальних органів і територіальних підрозділів під час виконання повноважень і завдань;

Порядок оформлення та видачі Міністерством закордонних справ, дипломатичним представництвом чи консульською установою України довідки, що підтверджує переслідування через політичні переконання громадянина Російської Федерації у країні своєї громадянської належності, затверджений Постановою Кабінету Міністрів України від 27.12.2019 р. № 1130, в якому встановлюється порядок видачі таких довідок, що є підставою для визнання особи біженцем [36].

Висновки. Спираючись на проведений аналіз нормативно-правового регулювання надання та припинення статусу біженця, зазначимо, що нормативно-правове регулювання статусу біженця являє собою сукупність нормативно-правових актів, розроблених та прийнятих державою з метою врегулювання процедури надання та припинення такого статусу.

Класифікувати нормативно-правові акти, якими врегулюється адміністративно-правове забезпечення надання та припинення статусу біженця, можна за такими критеріями: 1) за юридичною силою: а) закони; б) підзаконні акти; 2) залежно від суб'єкта: а) ті, що приймаються суб'єктами, які безпосередньо впливають на адміністративно-правове забезпечення статусу біженця; б) ті, що приймаються суб'єктами, які опосередковано впливають на адміністративно-правове забезпечення статусу біженця; 3) залежно від кількості суб'єктів: а) прийняті одноособово; б) прийняті спільно; 4) залежно від напряму правового регулювання: а) ті, що закріплюють повноваження суб'єктів адміністративно-правового забезпечення статусу біженців із надання та припинення такого статусу; б) ті, що закріплюють вимоги до процедури надання та припинення статусу біженця; 5) залежно від спрямування заходів, що здійснюються суб'єктами адміністративно-правового забезпечення статусу біженців: а) спрямовані на врегулювання процедури надання статусу біженця; б) спрямовані на врегулювання процедури припинення статусу біженця; в) спрямовані на врегулювання окремих стадій процедур надання та припинення статусу біженця.

Список використаних джерел:

1. Про затвердження Тимчасового положення про порядок визначення статусу біженців з Республіки Молдова і надання їм допомоги : Постанова Кабінету Міністрів України від 08.07.1992 р. № 378. URL. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/378-92-%D0%BF> (Дата звернення 02.01.2020).
2. Про біженців : Закон України від 24.12.1993 р. № 3818-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1994. № 16. Ст 90.
3. Положення про порядок оформлення надання статусу біженця: наказ Міністра України у справах національностей, міграції та культур від 21.06.1995 р. № 20. URL. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0187-95> (Дата звернення 02.01.2020).

4. Про біженців : Закон України від 21.06.2001 р. № 2557-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2557-14> (Дата звернення 02.01.2020).

5. Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту : Закон України від 08.07.2011 р. № 3671-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3671-17>. (Дата звернення 02.01.2020).

6. Тодыка Ю.Н. Конституционно-правовой статус иностранцев и беженцев в Украине : учебное пособие. Национальная юридическая академия им. Ярослава Мудрого. Харьков : Факт, 1999. 103 с.

7. Волкова С.Г. Правове регулювання статусу біженців в Україні. URL: <http://radnuk.info/statti/226-admin-pravo/14515-2011-01-18-03-24-45.html>. (Дата звернення 02.01.2020).

8. Хоменець Р. Окремі аспекти правового статусу іноземців у сфері місцевого самоврядування. *Підприємництво, господарство і право*. 2002. № 11. С. 67–69.

9. Тодыка Ю.Н., Тодыка О.Ю. Конституционно-правовой статус человека и гражданина в Украине / Национальная юридическая академия Украины им. Ярослава Мудрого, Академия правовых наук Украины. Киев : Издательский дом «ИнЮре», 2004. 367 с.

10. Поворозник О.Н. Основи правового статусу біженців та шукачів притулку в Україні. *Часопис Київського університету права*. 2005. № 3. С. 153–158.

11. Пастухова Л., Шуміленко А. Верховенство права у забезпеченні реалізації міжнародно-правового статусу біженців у країнах Співдружності Незалежних Держав Європи. *Науковий вісник Львівського юридичного інституту*. 2008. № 25. С. 192–199.

12. Кузьменко О.В. Адміністративно-правовий статус біженців в Україні : навчальний посібник. Дніпропетровськ : Академпрес, 2001. 108 с.

13. Константінов С. Ф. Адміністративно-правовий статус іноземців в Україні та механізм його забезпечення : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Національна академія внутрішніх справ України. Київ, 2002. 18 с.

14. Ковалишин І. Правовий статус біженців в Україні як вид правового статусу іноземців. *Право України*. 2001. № 2. С. 38–42.

15. Грабар Н.М. Адміністративно-правове забезпечення статусу біженців в Україні : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Львівський державний університет внутрішніх справ. Львів, 2007. 12 с.

16. Марченко М.Н. Теория государства и права : учебник. Москва : Юрид. лит., 2004. 630 с.

17. Про державну прикордонну службу України : Закон України від 03.04.2003 р. № 661-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/661-15> (Дата звернення 02.01.2020).

18. Питання спрощення набуття громадянства України іноземцями та особами без громадянства, які брали (беруть) участь у здійсненні заходів із забезпечення національної безпеки і оборони України, та громадянами Російської Федерації, які зазнали переслідувань через політичні переконання: Указ Президента України від 13.08.2019 р. № 594/2019. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/5942019-29065> (Дата звернення 02.01.2020).

19. Про затвердження зразка бланка, технічного опису та Порядку оформлення, видачі, обміну, пересилання, вилучення, повернення державі, знищення проїзного документа біженця з безконтактним електронним носієм : Постанова Кабінету Міністрів України від 07.05.2014 р. № 154. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/154-2014-p> (Дата звернення 02.01.2020).

20. Положення про посвідчення біженця : Постанова Кабінету Міністрів України від 14.03.2012 р. № 202. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/202-2012-p#n10> (Дата звернення 02.01.2020).

21. Положення про проїзний документ біженця, затверджений Постановою Кабінету Міністрів України від 14.02.2012 р. № 203. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/203-2012-p#n1>. (Дата звернення 02.01.2020).

22. Положення про відділ прикордонної служби Державної прикордонної служби України : Наказ МВС України від 15.04.2016 р. № 311. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0719-16> (Дата звернення 02.01.2020).

23. Положення про пункти тимчасового розміщення біженців : Наказ МВС України від 14.06.2018 р. № 503. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0788-18> (Дата звернення 02.01.2020).

24. Інструкція про порядок тримання затриманих осіб в органах (підрозділах) охорони державного кордону : Наказ МВС України від 30.03.2015 р. № 352. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0462-15/> (Дата звернення 02.01.2020).

25. Інструкція про порядок прийняття Службою безпеки України рішень про заборону в'їзду в Україну іноземцям та особам без громадянства : Наказ СБУ від 01.06.2009 р. № 344. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0785-09> (Дата звернення 02.01.2020).

26. Про затвердження інформаційних і технологічних карток надання адміністративних послуг ДМС : наказ Державної міграційної служби України від 11.03.2013 р. № 48. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0048839-13>. (Дата звернення 02.01.2020).

27. Про затвердження Методики аналізу ризиків з метою протидії нелегальній міграції : спільний наказ Міністерства внутрішніх справ України, Міністерства закордонних справ України, Міністерства соціальної політики України, Міністерства освіти і науки України, Служби зовнішньої розвідки України, Служби безпеки України від 29.04.2015 № 494/132/467/497/141/281. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0587-15> (Дата звернення 02.01.2020).

28. Про затвердження Інструкції про примусове повернення і примусове видворення з України іноземців та осіб без громадянства: спільний наказ Міністерства внутрішніх справ України, Адміністрації державної прикордонної служби України, Служби безпеки України від 23.04.2012 р. № 353/271/150. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0806-12>. (Дата звернення 02.01.2020).

29. Про затвердження змін до Інструкції про примусове повернення і примусове видворення з України іноземців та осіб без громадянства : спільний наказ Міністерства внутрішніх справ України, Служби безпеки України від 22.01.2018 р. № 38/77. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/RE31934.html. (Дата звернення 02.01.2020).

30. Вимоги до організації роботи з оформлення віз для в'їзду в Україну і транзитного проїзду через її територію : спільний наказ МЗС, МВС, СБУ від 30.10.2017 № 469/897/605. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1432-17>. (Дата звернення 02.01.2020).

31. Положення про Державну міграційну службу України: постановою Кабінету Міністрів України від 20.08.2014 р. № 360. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/360-2014-п>. (Дата звернення 02.01.2020).

32. Положення про орган охорони державного кордону Державної прикордонної служби України : Наказ МВС України від 30.11.2018 р. № 971. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1468-18>. (Дата звернення 02.01.2020).

33. Інструкція про службу прикордонних нарядів Державної прикордонної служби України : Наказ МВС України від 19.10.2015 р. № 1261. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1391-15>. (Дата звернення 02.01.2020).

34. Правила розгляду заяв та оформлення документів, необхідних для вирішення питання про визнання біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту, втрату і позбавлення статусу біженця та додаткового захисту і скасування рішення про визнання особи біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту : наказ МВС України від 07.09.2011 р. № 649. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1146-11#n18>. (Дата звернення 02.01.2020).

35. Порядок проведення підрозділами органів охорони державного кордону Державної прикордонної служби України процедури здійснення контролю другої лінії іноземців та осіб без громадянства під час в'їзду в Україну : Наказ МВС України від 14.05.2018 р. № 392. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0869-18>. (Дата звернення 02.01.2020).

36. Порядок провадження за заявами іноземців та осіб без громадянства про добровільне повернення : Постанова Кабінету Міністрів України від 07.03.2012 р. № 179. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/179-2012-п>. (Дата звернення 02.01.2020).

37. Порядок ведення Єдиного державного демографічного реєстру та надання з нього інформації, взаємодії між уповноваженими суб'єктами, а також здійснення ідентифікації та верифікації : Постанова Кабінету Міністрів України від 18.10.2017 р. № 784. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/784-2017-п>. (Дата звернення 02.01.2020).

38. Інструкція про порядок фіксації біометричних даних (параметрів) іноземців та осіб без громадянства посадовими особами Державної міграційної служби України, її територіальних органів і територіальних підрозділів : Наказ МВС України від 23.11.2018 р. № 944. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1428-18> (Дата звернення 02.01.2020).